

TA'LIM JARAYONLARI VA ELEKTRON TA'LIMNI BOSHQARISH TIZIMINI TAHLIL QILISH VA ISHLAB CHIQUISH

*Andijon Mashinasozlik Instituti I.B va K.T fakulteti
Axborot tizimlari va texnologiyalari yo'nalishi
3-bosqich talabasi Abdug'afforov Shohsulton Mavlonbek o'g'li
Andijon mashinasozlik Instituti
Axborot tizimlari va texnologiyalar
kafedrasida stajyor o'qituvchisi
Sultanova Dildora Ilhomjon qizi*

Annotatsiya: Ta'lim jarayonlarini boshqarish tizimi elektron ta'limning o'zgaruvchanligini va raqobatbardoshligini oshirdi. Bu tizimlar talabalar bilim olishini ta'minlash, ma'lumotlarni tushuntirish va o'zlashtirish, aloqador harakatlarni bajarish va amaliyotga o'rnatishning ong va samarali usullarini taqdim etadi. Mazkur maqolada ta'lim jarayonida elektron ta'limning imkoniyatlari va uning foydalari to'g'risida ma'lumotlar keltirilgan.

Kalit so'zlar: Ta'lim jarayoni, talaba, elektron ta'lim, tizim, interfaol, ta'lim, innovatsiya, foydalanish, imkoniyatlar.

Abstract: The educational process management system has increased the variability and competitiveness of e-learning. These systems provide conscious and effective ways to ensure that students acquire knowledge, explain and assimilate information, perform related actions and put it into practice information about.

Key words: Educational process, student, e-learning, system, interactive, education, innovation, use, opportunities.

Аннотация: Система управления образовательным процессом повысила вариативность и конкурентоспособность электронного обучения. Эти системы обеспечивают осознанные и эффективные способы обеспечения того, чтобы учащиеся приобретали знания, объясняли и усваивали информацию, выполняли соответствующие действия и применяли полученную информацию на практике.

Ключевые слова: Образовательный процесс, студент, электронное обучение, система, интерактив, образование, инновации, использование, возможности.

Ta'lim jarayonlari va elektron ta'limni boshqarish tizimi, talabalarni o'rganish va bilim olish jarayonlarini tashkil etish, rejalashtirish va boshqarish uchun o'qituvchi, talabalar yoki tashkilot tomonidan ishlab chiqilgan tuzum va usullardan iborat. Bu tizimlar talabalar bilim olishini ta'minlash, ma'lumotlarni tushuntirish va o'zlashtirish, aloqador

harakatlarni bajarish va amaliyotga o'rnatishning ong va samarali usullarini taqdim etishga xizmat qiladi.

Elektron ta'lim, onlayn platformalar, dars videolari, interfaollardan foydalanish, interaktiv vazifalar, online testlar va ko'rgazmalarni o'z ichiga olgan dasturlar orqali amalga oshiriladi. Misol uchun, talabalarga online darslar, ma'ruza va taqdimotlar orqali darslarni uz dalillantirish, test va sinovlar orqali bilimlarni baholash, virtual laboratoriyalarda tajribalar o'tkazish va o'rganish, elektron kutubxonalaridan ilovalarni olish va shunaqa ko'plab imkoniyatlar orqali talabalarning o'zlashtirishini oshirish mumkin. Bu tizimlar talabalar uchun juda qulay, va masofaviy ta'lim imkoniyatlarini takomillashtiradi. Uning orqali talabalar o'z o'rganish va bilim darajasini belgilab, o'zingizga mos navirlarni tanlash imkoniyatiga egalar. Buning yaninda, bu tizimlar o'qituvchilar va tashkilotlar uchun ham darsni tashkil etishda va boshqarishda yordamchi va samarali vositalarni taklif etadi.

Misollar:

1. Bir universitet elektron ta'lim platformasida, talabalar o'qituvchining videolashgan darslarini barchaga, savol-javoblar va vazifalar orqali o'zlashtirishlari mumkin.
2. Onlayn testlar orqali talabalar o'rganilgan materialni boshqa talabalarning bilim darajasini sinab ko'rishlari va mustaqil o'zgarishlarni bajarganlarini hisobga olishlari mumkin.
3. Bir inson, interaktiv interfaollarni qo'llab-quvvatlash orqali tili o'rganishi va kommunikatsiya qobiliyatlarini rivojlantirishi mumkin.
4. Virtual laboratoriyalarda tajribalar o'tkazilishi bilan kimyo, fizika yoki biologiya sohalarida talabalar nazariy bilimga ega bo'lishlari mumkin.
5. O'qituvchilar, onlayn qo'llanmalar va malaka materiallaridan foydalanib, talabalar uchun o'rganish resurslarini oson va tez topishlari mumkin.

Ta'lim jarayonlarini boshqarish tizimi elektron ta'limning o'zgaruvchanligini va raqobatbardoshligini oshirdi. Bu tizimlar talabalarga internet orqali doimiy kirish imkoniyatini beradi va o'quv tillarini bir nechta axborot texnologiyalari yordamida o'rganishga imkon beradi.

Elektron ta'limning yengilliklari:

- Muddatli va noyob mavqe orqali talabalarga dars berish imkoniyati.
- O'zaro hamkorlik va ulkan jamiyatda o'rganish imkoniyati.
- Talabalar uchun o'zlashtirilgan dasturlash va interaktiv darslar.

Elektron ta'limning qiyinchiliklari:

- Internetga kirish imkoniyatining bo'lmagan joylarda elektron ta'lim o'rganish imkoni cheklangan.
- Texnik vositalarning mavjudligining va ularga kirish imkoniyatingizning bo'lishi lozim.

- Talabalar o'zlashtirilgan yordamni va murakkab vazifalarni bajarishga ihtiyotkor bo'lishlari kerak.

Shuningdek, elektron ta'limda o'qituvchilar va talabalar o'rtasidagi shaxsiy aloqalar va interaktsiya kamayib ketishi mumkin. Shuning uchun, ta'lim jarayonlarini "mahalliy" ta'limdan farq qiladigan yo'ldan ko'rishimiz kerak. Uchinchi tomonlar, kompyuterda o'qitish talabalarning motivatsiyasini pastaytirishi mumkin.

Ta'lim jarayonlari va elektron ta'limni boshqarish tizimini tahlil qilish va ishlab chiqish uchun quyidagi yo'nalishlarga e'tibor berishingiz mumkin:

1. **Biznes rejasi va loyihalash:** Ta'lim jarayonlarining boshqarish tizimini rejalashtirish va strukturatsiyalashda biznes rejasi va loyihalash qobiliyatlari zarur bo'ladi. Bu yo'nalishda, tashkilotning talabalarga o'qitish usullarini va texnologiyalarini boshqarishiga yo'riqnoma tuzish, ta'lim yo'nalishlarini belgilash, ta'lim resurslari va o'qituvchi jihatlarini optimallashtirish kabi masalalarni ko'rish va hal qilish kerak.

2. **Texnologiya va platformalar:** Elektron ta'limning boshqarish tizimini ishlab chiqish uchun kerakli texnologiyalardan, dasturlash tillaridan va tizimlardan foydalanish zarur. Bu yo'nalishda, ta'lim modullarini tashkil etish, ta'lim materiallarini tayyorlash va o'qituvchilar va talabalar orasidagi aloqalarni oshirish uchun elektronik platformalarni tahlil qilish kerak.

3. **Monitoring va baholash:** Ta'lim jarayonlari va elektron ta'limning samaradorligini va natijalarini baholash uchun monitoring va baholash tizimini ishlab chiqish zarur. Bu, talabalar tomonidan yuborilgan vazifalarni tekshirish, test va sinovlarni o'tkazish, baholarni tahlil qilish, ma'lumotlar analizini amalga oshirish va ta'lim otkazish jarayonini mustahkamlashda juda muhimdir.

4. **Tadqiqot va innovatsiyalar:** Ta'lim jarayonlarini boshqarish tizimini rivojlantirish uchun tadqiqotlar va innovatsiyalar mavzusidagi so'nggi yangiliklardan ham foydalangan holda muvaffaqiyatli amalga oshirish zarur. Bu yo'nalishda, texnologik imkoniyatlardan foydalanish, chiroyli grafika va multimedia vositalarini tashkil etish, o'quv metodlarini rivojlantirish, nutqiy qismlar va online treninglar kabi yangiliklarni o'rganishga e'tibor berish kerak.

5. **Hamkorlik va kommunikatsiya:** Tashkilotlar o'rtasidagi hamkorlik va kommunikatsiya muhim bo'lgan tashkilotlararo hamkorliklardan foydalanishga harakat qilishi lozim. Bu, davlat tashkilotlari, oliy o'quv yurtlari, IT kompaniyalari kabi tashkilotlar bilan hamkorlik qilish va ko'p tomonlama elektronik ta'lim tizimlarini o'zaro integratsiyalash uchun hamkorlikni qo'llashni o'z ichiga oladi.

Bu yo'nalishlarni tahlil qilish va boshqarish tizimini ishlab chiqishda har bir yo'nalishga muvofiqliyat bilan e'tibor qilish juda muhimdir. Ta'lim jarayonlari va elektron ta'limning samaradorligini oshirish va talabalarga yaxshi ta'lim imkoniyatlari yaratish uchun bu yo'nalishlarga aloqador bo'lish tavsiya etiladi.

Adabiyotlar:

1. Xoldarboyev,R.A., & Abduvaxobova,R.A “Elektron darsliklardan foydalanish” AndMI Xalqaro ilmiy-amaliy anjumanlar to’plami 230-232-betlar.
2. T.S.Safarov, Sh.U.O`roqov, R.R.Baxromov "Informatika va axborot texnologiyalari." Toshkent-2006 y.
3. Abduvaxobova.R. & Abduvohobov.A“Mobil texnologiyalardan foydalangan holda elektron darslik yaratish”:Tadqiq va Tadbiq ilmiy uslubiy jurnal-60-63bet
4. С.С.Фуломов ва бошқалар. Ахботор тизимлари ва технологиялари. Дарслик. Тошкент, “Шарқ”, 2000 й.